

İki gorgon
Paraeiasaurus'a saldırıyor.

Gorgon Denilen Canavar

Washington Üniversitesi'nde paleontolog olan Peter Ward çok önemli bazı fosilleri bulmuş bir bilim adamıdır; fakat bulduğu fosillerin en dehşet verici olanı geçen yılın sonlarında G. Afrika'da bulmuş olduğu gorgon fosiliydi. Evet, Ward 250 milyon yıl önce yaşamış gorgon denilen yırtıcı hayvanın ilk defa tam iskeletini bulan kişiydi. Gorgon, bir yandan Endonezya'nın Varan (Varanus) adıyla bilinen korkunç, insan yiyici, yırtıcı kertenkelesine; bir yandan da aslana benziyordu. 2,1 m uzunluğundaki fosil, dinazorlardan çok önce yaşamış bu yırtıcı hayvan hakkında ayrıntılı bilgi veriyordu. Ward'dan önce gorgonların yalnız kafatasları ve birkaç

kemiği bulunmuştu. Gorgonun 75 cm uzunlukta aslanı andırır bir kafatası, 10 cm uzunluğunda köpek dişleri ve kafasının yanlarında olan göz çukurları vardı.

Fosil onun büyük olasılıkla Geç Permian Dönemi'nde yaşadığını gösteriyordu. Evrim öğretisine göre, gorgon kadar korkunç bir etçilin evrimleşmesi, ancak onun avladığı hayvanların da korkunç olmasıyla olasıydı. 250 milyon yıl önce, 185 milyon yıl sonra dinozorların soyunu tüketecek olan felaketten çok daha büyük, gizemli bir felaket, gorgonları, onların avladıkları hayvanları ve Dünya'daki canlıların % 90'ını yok etti.

Discover, Nisan 1999

İspermeçet Balinaları Nasıl Besleniyor?

İspermeçet balinaları o kadar derinlerde avlanırlar ki kimse onları beslenirken görmemiştir. Hampden-Sydney Kolejinden (Virginia) denizmemelileri uzmanı Alexander Werth, sahile vurmuş bir ispermeçet balina yavrusunun ağzını ve dilini inceledi. Vardığı sonuçlar çok ilginçti: Bu balinaların ağzı dev bir elektrik süpürgesi gibi çalışıyordu; ağzılarının gerisinde bulunan kısa ve geniş dilleri, göğüs kemiklerinin hemen

önündeki bir kemiğe yapışan geniş kaslarla hareket ettirilmekteydi. Hayvan dilini geri çektiği zaman, bir piston geri çekilmiş gibi, ağız boşluğunda negatif bir basınç oluşuyor ve içeri su çekiliyordu. Bu suyla birlikte balıklar, köpek balıkları ve mürekkep balıkları da hayvanın ağzına dolup onun beslenmesini sağlamaktaydı. Ağzı besinle dolunca, balina diliyle yatağını kapatıp besinleri yutuyor ve sonra suyu dışarı atıyordu.

Discover, Mayıs 1999

Beyaz Karıncaların Garip “Evliliği”

Erkek ve dişi beyaz karıncalar (termitler) bir orman kütüğü üzerinde kendi dışkılarında yuva yaparlar. Bu sıcak ve korunmalı yuvada ömürlerinin kalan 5 yılını geçirecek ve yavru büyüteceklerdir. Cornell Üniversitesi böcek bilimcilerinden (entomolojist) Janet S. Reeve Zootermopsis nevadensis türü beyaz karıncaların eşlerine sanıldığı kadar sadık olmadıkları gösterdi.

Erkekler, yuva yapımının tam ortasında eşlerini terkederek yeni bir dişi aramaya giderler. Erkek beyaz karıncalar tombul dişileri, dişi beyaz karıncalar koca kafalı erkekleri yeğlerler. Koca kafalı erkekler yuvayı daha iyi savunur, tombul dişilerse daha iyi annelik yaparlar.

Eşinden hoşlanmayan erkek, yuvadan kaçarak iki ayağı üzerine dikilir ve karnındaki bir koku (feromon) bezini sallayarak dişileri adeta “hadi gelsenize, bakın aslan gibi bir koca sizi bekliyor” mesajını yollar.

Erkeğini beğenmeyen dişilerse bir diğer erkeği yanlarına çağırırlar. Fakat ne gariptir ki dişinin “eski kocası”, yeni gelen erkeğe değil, “eski

hanımına” saldırır. Janet S. Reeve şöyle bir olaya tanık oldu: Erkek dişisini terk ederek yeni bir eş aramaya gitti; fakat şansı yaver gitmediğinden bulamadı. Öfkeyle yuvaya dönen erkek dakikalarca eski eşine saldırdı; sonra onu karnından yakalayıp sürükleyerek yuvaya soktu. Bu tip davranışlar insanlarda hayli sıkısa da daha önce beyaz karıncalarda hiç görülmemişti. İstatistik olarak iki ebeveynli beyaz karınca aileleri, tek ebeveynli olanlara göre iki kat daha uzun yaşıyor.

Discover, Nisan 1999